

Kitara

Instrumenttiopintojen sisällöt
ja arvioinnin perusteet
2024

Kitaransoiton suoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet

Suomen musiikkioppilaitosten liiton perusopintojen ja syventävien opintojen suoritusten sisällöt sekä arvioinnin perusteet on laadittu Opetushallituksen laatimien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden hengessä.

Uudet sisällöt tuovat oppilaalle entistä enemmän vapautta ja opettajalle vastuuta ohjelmiston suhteen. Tärkeintä on soittoinnostuksen herättäminen ja hyvän musiikkisuhteen ylläpitäminen.

Suoritusten sisällöt

Suoritusten tulee rohkaista oppilasta oman musiikillisen identiteetin etsimiseen. Opettaja ja oppilas suunnittelevat suoritusohjelmat yhdessä.

Ohjelman tulee noudattaa keskimäärin kyseisen tason sisältösuorituksia. Suoritukseen voidaan sisällyttää ylempien tasojen ohjelmistoa edellyttäen, että oppilaalla on siihen vaadittavat tiedot ja taidot.

Ohjelman pitkäjänteisellä harjoittelemisella ja viimeistelyllä pyritään kehittämään oppilaan varmuutta ja ilmaisukykyä. Suorituksesta saatu kokemus sekä arvioijien kannustava ja rakentava palaute auttavat oppilasta asettamaan itselleen uusia tavoitteita.

Yhteismusisointi on oleellinen osa opiskelua ja esimerkiksi kamarimusiikin muodossa se voi muodostaa osan suorituksen ohjelmasta. Yhteismusisointi voi pitää sisällään eri tyylejä, esimerkiksi kansanmusiikkia ja/tai jazzmusiikkia.

Sävellajit

Asteikkoja soitetaan oppilaitoksessa sovittavien ainekohtaisten käytänteiden mukaan siten, että ne tukevat oppilaan kehittymistä ja huomioivat instrumentin erityispiirteet.

Asteikkosoiton nopeutta ei määritellä. Asteikolla ja murtosoinnuilla pyritään kehittämään instrumentin hallintaa kaikilla osa-alueilla, soittotekniikan notkeutta ja sujuvuutta sekä keskeisten musiikin rakennusainesten havaitsemista ja hallintaa soitettavassa ohjelmistossa.

Esiintymiset

Musiikki on tarkoitettu myös esitettäväksi, yleisölle soittaminen onkin erottamaton osa musiikinopiskelua. On tärkeää, että musiikin opiskelun ohella opiskelijat esiintyvät säännöllisesti erilaisissa konserttitilaisuuksissa.

Ohjelmisto

Teosluettelot on tarkoitettu opettajille esimerkinomaisiksi ohjelmiston suunnittelun apuvälineiksi, joita voi soveltaa. Oppilaan ohjelmiston tulee noudattaa keskimäärin kyseisen tason suosituksia. On suositeltavaa, että ohjelmistossa on aikamme musiikkia. Yksi teos voi olla vain kerran oppilaan teosluettelossa.

Harjoiteltavan ohjelmiston sekä suorituksen ohjelman tulee koostua erityylisten, eri säveltäjien sävellyksistä.

Teosluettelot löytyvät Suomen musiikkioppilaitosten liiton kotisivuilta osoitteesta www.musicedu.fi.

Opintokokonaisuuksissa IO1-, IO2- ja IO3-ohjelmistojen vaikeusaste rinnastetaan SML:n vuoden 2005 ohjelmistoluetteloihin. IO4-ohjelmiston tulee vastata aikaisemman opetussuunnitelman mukaisen opistotason tai D-tutkinnon tason vaikeutta.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista ja auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita ja saavuttamaan niitä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy kannustavia ja rakentavia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearviointiin.

Yleistä

Soitonopiskelija aloittaa opintonsa yleensä klassisen kitaran soitonopinnoilla. Opinnot voivat sisältää oppilaan valinnan mukaisesti myös sähkökitaran tai säestyskitaran soitonopintoja. Tai vaikkapa täysin toisenlaisesta kulttuuriympäristöstä tulevaa flamencokitaran opintoja. Yleensä useita vuosia musiikkiopintoihin paneutuva oppilas haluaa ainakin kokeilla jossain vaiheessa muitakin tyylejä. Nykykäsityksen mukaan useamman tyylin tuntemisesta on enemmän hyötyä kuin haittaa ja sitä voidaan pitää myös arvona itsessään.

Asteikkosoittoa on uudistettu aiempaan siten että se pelkän ulkoa opetteluun sijaan tukee käytännön musisointia, mm improvisointia ja transponointia.

INSTRUMENTTIOPINNOT Alkeistaso

Oppimistavoitteet

Opiskelija

- oppii oman instrumenttinsa hallintaa ja käsittelyä, osaa nimetä mm. instrumenttinsa osat-opetellaan soittamisen perustekniikkaa, mm:
 - soittoasento/ -ergonomia
 - vuoro- ja peukalonäppäily
 - vasemman käden perustoimintaa
- opettelee soittamaan ns. kuulonvaraisesti, jossa opettaja näyttää ja oppilas jäljittelee
- tutustuu myös nuoteista soittoon
- pystyy soittamaan helppoja melodioita, joko soolona tai esim. opettajan kanssa alkeisopintojen lopussa ennen siirtymistä instrumenttiopinnot 1 osaan
- harjoittelee ulkoa soittoa
- tutustuu sointusoittoon, esim. diskanttikieliottein
- sävellajisoiton sijaan tutustuu duuri-asteikkoon yhdellä kielellä, esim. 2. kieli (C-duuri)
- tutustuu musisointiin myös improvisaation/säveltämisen keinoin
- osallistuu yhteismusisointiin
- oppii esiintymään konsertissa tai muussa vastaavassa tilaisuudessa sooloteoksella ja/tai kamariyhtyeessä

Sävellajit

- alkeisopinnoissa ei vielä sävellajisoittoa

Suoritus

Suorituksessa esitetään yksi vapaavalintainen sävellys joko soolo- tai kamari-musiikkiesityksenä.

Arviointi

Viimeisestä esiintymisestä annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Palautteen antaa oma opettaja. Suoritukseen kuuluu myös oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

INSTRUMENTTIOPINNOT 1

Oppimistavoitteet

Opiskelija

- harjoittelee virittämistä opettajan kanssa sekä kuulonvaraisesti että viritysmittaria apuna käyttäen
- opettelee soittamisen perustekniikkaa, mm:
 - helppoa arpeggio- ja sointusoittotekniikkaa
 - melodia + basso -tekniikka
 - ohjelmisto koostuu helpoista kappaleista ja etydeistä
 - opettelee prima vista-soittoa
 - harjoitellaan ulkoa soittoa, mutta suorituksessa ei ole välttämätöntä esittää ulkoa kappaletta
- opettelee vapaan säestyksen perusteita diskanttikieli- sekä avosointuotteilla, osaa vähintään duuri- ja mollisoinnut kitaralle tyypillisissä sävellajeissa
- jatkaa musisointia myös improvisaation/säveltämisen keinoin
- osallistuu yhteismusisointiin
- oppii esiintymään konsertissa tai muussa vastaavassa tilaisuudessa sooloteoksella ja/tai kamariyhtyeessä

Sävellajit

- duuriasteikko ja luonnollinen molliasteikko yhdellä kielellä
- duuriasteikot ja luonnolliset molliasteikot diskanttikielillä, 1 oktaavi, kaikki sävellajit, 1 sormitus per asteikkolaatu

Suoritus

Suorituksessa esitetään yksi vapaavalintainen sävellys joko soolo- tai kamari-musiikkiesityksenä.

Arviointi

Viimeisestä esiintymisestä annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Palautteen antaa oma opettaja kollegansa kanssa. Suoritukseen kuuluu myös oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu

INSTRUMENTTIOPINNOT 2

Oppimistavoitteet

Opiskelija

- osaa virittää kitaran kuulonvaraisesti tai viritysmittaria apuna käyttäen
- oppii lisää valmiuksia teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin, osaa mm:

- legato-artikulaatio melodia/asteikkosoitossa vuoronäppäilynä ja peukalolla
- yleisimmät arpeggio-kuviot
- käyttää tasapainoisesti kaikkia vasemman käden sormia
- helppoja vasemman käden legatoja
- opettelee prima vista-soittoa
- harjoittelee ulkoa soittoa
- tutustuu vapaa säestyksessä mm. tärkeimpiin nelisointuihin sekä sointukäännöksiin, oppii käyttämään barreotteita, saa kokemusta erilaisista säestyskuvioista ja tutustuu plektrasoittoon viimeistään tässä vaiheessa
- jatkaa improvisaation ja säveltämisen keinoin musisointia
- osallistuu yhteismusisointiin
- osaa esiintyä konserteissa tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa säännöllisesti sooloteoksin ja/tai kamariyhtyeissä

Sävellajit

- duuriasteikko, luonnollinen-, harmoninen- ja melodinen molliasteikko yhdellä kielellä
- kehitetään edelleen instrumenttiopinnot 1 -tasolla opittuja duuri- ja molliasteikkoja: diskanttikielillä, 1 oktaavi, kaikki sävellajit, 1 sormitus per asteikkolaatu

Ohjelmisto

- koostuu kappaleista ja etydeistä, jotka monipuolisesti tukevat teknistä ja taiteellista kehitystä.

Suoritus

Esitysten tulee sisältää kaksi eri tyylistä sävellystä, esitykset voi tehdä yhdessä konsertissa tai jakaa kahteen.

Arviointi

Suorituksesta annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Palautteen antaa oma opettaja kollegansa kanssa. Suoritukseen kuuluu myös oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

INSTRUMENTTIOPINNOT 3

Oppimistavoitteet

Opiskelija

- saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen
- osaa vaihtaa kielet ja tehdä pieniä huoltotoimenpiteitä

- hallitsee kaikki tärkeimmät tekniikan osa-alueet, (mm vasemman käden legatot)
- hyödyntää äänenmuodostuksessa kynsiään
- hallitsee prima vista-soiton
- osaa soittaa ja esittää ulkoa musiikkia
- oppilas osaa muodostaa otteen yleisimmistä kolmi- ja nelisoinnuista reaalisointumerkin perusteella, osaa erilaisia säestyskuvioita, osaa muodostaa itse säestyskuvioita
- jatkaa improvisaation, säveltämisen ja mahdollisesti sovittamisen keikoin musisointia
- osallistuu yhteismusisointiin
- hallitsee esiintymisen taitotasovaatimusten mukaisesti konserteissa

Sävellajit

- keskittyy asteikkoihin ja sävellajeihin, jotka tukevat oppilaan kiinnostuksen kohteena olevaa ohjelmistoa

Ohjelmisto

- oppilasta rohkaistaan tutustumaan länsimaisen taidemusiikin lisäksi populaarimusiikkiin ja eri kulttuurien musiikkiin

Suoritus

Esitettävän ohjelmakokonaisuuden tulee sisältää kolme erityylistä teosta, ohjelman voi esittää yhdessä tai kahdessa konsertissa.

Arviointi

Esiintymiskokonaisuudesta annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Palautteen antavat oma opettaja ja kaksi kollegaa, joista yksi voi olla toisen instrumenttiryhmän opettaja, jos ohjelmaan sisältyy kamarimusiikkia ja yksi toimii arviointikokoonpanon puheenjohtajana. Suoritukseen kuuluu myös oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

INSTRUMENTTIOPINNOT 4

Oppimistavoitteet

Oppilas

- saa jatkovalmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen, saa valmiuksia ammatillisiin opintoihin hakeutumiseen
- oppii vastaamaan itsenäisesti teknisiin haasteisiin
- oppii tuomaan esittämässään teoksissa esille omia taiteellisia näkemyksiä
- hallitsee prima vista-soiton

- oppilas osaa muodostaa otteet reaalisointumerkkien perusteella, hallitsee melodiasoiton osana, osaa erilaisia säestyskuvioita, hallitsee bassolinjojen soiton osana säestystä, osaa muodostaa itse säestyskuvioita, hallitsee pop-musiikille ominaisen synkopoivan rytmiikan
- osaa luoda musiikkia ja osaa musisoida improvisoinnin, säveltämisen ja sovittamisen keinoin
- osallistuu yhteismusisointiin
- hallitsee esiintymisen niin musiikkiopiston kuin muissakin tilaisuuksissa

Sävellajit

- oppilaan suuntautumisen ja mahdollisten jatko-opintosuunnitelmien mukaan:
 - klassinen: terssi- ja sekstiasteikot 2-3 okt
 - pop/jazz/muut: syvennyttään tyylille ominaisiin asteikkoihin mm CA-GED-systeemiä hyödyntäen

Ohjelmisto

- koostuu oppilaan suuntautumisen ja mahdollisten jatko-opintosuunnitelmien mukaan tekniikan eri osa-alueita harjoittavista etydeistä tai etydinomaisista teoksista, jotka monipuolisesti syventävät teknistä ja taiteellista kehitystä. Teoksista jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia. Vaikeustaso on aikaisempaa opistotasoa vastaavaa.

Suoritus

Esitettävän ohjelmakokonaisuuden tulee sisältää 4-5 teosta, joista yksi on laajamuotoinen. Ohjelma esitetään yhdessä tai kahdessa konsertissa. Ohjelman tulee olla valmiiksi sävellettyä ja vastata tasoltaan aikaisemman opetussuunnitelman mukaisen opistotason tai D-tutkinnon tason vaikeutta. Esitettävät teokset voivat sisältyä syventävien opintojen lopputyöhön.

Arviointi

Esiintymiskokonaisuudesta annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Palautteen antavat oma opettaja ja kolme kollegaa, joista yksi voi olla toisen instrumenttiryhmän opettaja, jos ohjelmaan sisältyy kamarimusiikkia ja joista yksi toimii arviointikokoonpanon puheenjohtajana. Suoritukseen kuuluu myös oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

SYVENTÄVIEN OPINTOJEN LOPPUTYÖ

Musiikin laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, jonka laskennallinen laajuus on 70 tuntia. Lopputyö voi olla soolokonserttimuotoinen, yhteismusisointi-, rytmimusiikki- tai kansanmusiikkipainotteinen ja/tai musiikin perusteisiin liittyvä. Lopputyöhön voidaan myös sisällyttää muun muassa säveltämistä, sovittamista, musiikkianalyysia, perehtymistä johonkin musiikin osa-alueeseen esimerkiksi tutkielman muodossa tai kaikkien näiden edellä mainittujen yhdistelmiä. Lopputyössä oppilas voi myös hyödyntää taiteidenvälistä osaamistaan rakentamalla yhteyksiä musiikin ja muiden taiteenalojen välille musiikin ja musiikkiin liittyvien ilmiöiden pysyessä kuitenkin lopputyön keskiössä.

Lopputyön ohjaa yksi tai useampi opettaja erikseen sovitusti. Lopputyöhön sisältyy kirjallinen osio, jonka laajuus riippuu lopputyön sisällöstä. Oppilas ja opettaja/opettajat suunnittelevat yhdessä valinnaiset syventävät opinnot lopputyötä tukeviksi. Esitys lopputyökokonaisuudesta toimitetaan kirjallisena rehtorille viimeistään 6 kk ennen suunniteltua suorituksen ajankohtaa. Suunnitelman perusteella päätetään lopputyökokonaisuus, joka täyttää opetussuunnitelman vaatimukset ja palvelee opiskelijan tarpeita sekä toiveita.

Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lopputyölleen asettamat tavoitteet. Arviointi toteutetaan opettajakokoonpanolla, joka koostuu lopputyön osa-alueiden erityisosajista. Lähtökohtaisesti arvioijina toimivat oman oppilaitoksen opettajat, mutta tarvittaessa arvioijaksi pyydetään ulkopuolisia osajia. Arviointiryhmä kootaan painottaen lopputyön sisällön rakennetta. Lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearviointin ja vertaisarviointin tarjoamia mahdollisuuksia.